

Цикл уроков: Өлім мен қабірдің мінәжат құпиялары

8 бөлім: Бос үмітке салынған адамдардың қиялдарынан арылу деңгейлеріне қарай сыныпталуы

Имам Абу Хамид Мұхаммад Ғазали

Бос үмітке салынған адамдардың қиялдарынан арылу деңгейлеріне қарай сыныпталуы

Адамдар алыс, бос үмітке алданып, солардың артына түсіп, өз өмірлеріне бір қалыпты қарамайды. Жер бетінде мәңгілік өмір сүруді қалап, осы үміттің артында жүретін адамдар да бар. Алла Тағала олар жайлы былай деген:

«...Олардың әрқайсысы мың жыл өмір сүруді қалайды...» (Бақара сүресі 96 аят)

Олардың арасында қартайғанша өмір сүруді қалайтындар да бар. Яғни, ондай адам көргісі келген нәрселерді көрмейінше өмір сүруді қалайды. Ондай адамдар өмірді шектен шыға сүйетіндер, өмірге табынуға шақ қалғандар.

Алла Елшісі (оған Алланың игілігі мен сәлемі болсын) ондай адамдар жайлы былай деген: **«Қарт адам өмірге деген махаббаты мен оған байланудың әсерінен жас бала секілді болады. Егер тіпті қарттықтан оның арқасы бүкір болса да ол дүниенің соңынан қалмайды. Бұлардың қатарына жақсы әрі дұрыс өмір салтын ұстанушы қарттар кірмейді. Олардың саны тым аз».**

Адамдар арасында ағымды жылға азық жинау үшін әбігерге түсетін адамдар бар. Олардың санасында келесі жылы өздері үшін не жасау керектігін ойлайтын ой да жоқ. Олардың барлық бітіретін істері қыс болса- жазға, жаз болса- қысқа дайындалу. Одан басқа еш нәрсені ойламайды. Ондай адамдар қысқы зығын жинап алып, Аллаға құлшылық етуге кіріседі. Сонымен қатар, қыс болса- сол мезгілге қатысты істермен айналысып, жаз жайлы қам жемейтін де адамдар бар. Ондайлар жаз болса тек жаздың ғана қамын жейді де, қыс мезгіліне дайындық туралы ойламайды. Яғни ол адамдар жаздың қамын қыста ойламайды, былайша айтқанда қысқы киім- кешек дайындамайы, ал қыста жаздық киім.

Тек тәуліктік мұқтаждығын ғана ойлайтын адамдар да бар. Олар бүгінгі күніне жетерлік дүниесі болса, ертеңгі күнін ойламайды. Я болмаса, кешкі азығын тапса, сол күнді мүлде естен шығарады. Егер күндізгі уақытқа азық табар болса, кешкі азығы жайлы ойламайды. Өзінің «ертеңі» мен өзінің болашағы жайлы мүлде ойламайды.

Мысалы, Иса пайғамбар (оған Алланың сәлемі болсын) былай деген: **«Ризығыңды қалай табуды ойлама. Сізге ертеңге дейін өмір сүру жазылса, онда сіздің наныңыз да бірге келеді. Егер ертең өмір сүру жазылмаған болса, өзгеге қалған нәрсемен**

жағдайларыңызды қиындатпаңыздар».

Кей адамдардың ықыласы мен құмары белгілі бір уақытқа ғана, бір сағатқа ғана жетеді. Мысалы Пайғамбарымыз Мұхаммед (оған Алланың игілігі мен сәлемі болсын) былай деген: **«Ей, Абдуллаһ! Таңды аман қарсы алсаң, кешке дейін өмір сүрем деп ойлама. Кеш батқанша тірі әрі сау болмаспын деп ойла. Егер кеште де аман болсаң, таңға дейін тірі боламын деп ойлама».**

Тіпті уақыттың бір бөлшегін де көп көретін адамдар да бар. Мәселен, Пайғамбарымыз (оған Алланың игілігі мен сәлемі болсын) дәретін сумен де ала алатын болса да тәйәмум алатын еді әрі бұл ісін: **«Суға қолым жететіндей уақытым қалмауы мүмкін»** деп түсіндіретін.

Үнемі өлім жайлы ойлап жүретін де адамдар бар. Ондай адам әр сәтте ажал періштесі дәл төбесінде тұрғандай, қашан жанымды алар екен деп күтумен жүреді. Ондай адам намазын ең соңғы рет оқып жатқандай құлшылық етеді.

Мысалы, Муғаз бин Жәбәлдан (оған Алла разы болсын) жеткізгендей: «Муғаз Алла Елшісінің (оған Алланың игілігі мен сәлемі болсын) дінінің мәнін, оның ақиқи бағытын білгісі келіп, сұрғанада: «Бір қадам аттағанда екінші қадамды жасай алмаймын ба деп ойлаймын» деген жауап алған еді.

Эфиопиялық болған Әсуадтың айтуы бойынша, бірде кеште ол намазын оқып жатқан кезде оңына, солына қарағандай болады. Біреу одан неге олай жасағанын сұраған кезде: «Әзірейіл періште қай тұсымнан келер екен деп қарадым»- деп жауап берді. Демек, адамдар Алланың алдында дәрежелері бойынша сатыларға ие. Бір ай бойы бір мақсатқа қол жеткізумен жүрген адам мен күнделікті мақсатпен жүрген адам екеуі бірдей сатыда бола алмайтыны сондықтан. Ол екеуінің Алланың алдында да дәрежелері екі түрлі. Себебі, сауапты амалды дәннің салмағындай жасаған болса, сол шамада болады. Алла Тағала ешкімге әділетсіздік жасамайды, тіпті дәннің салмағындай болса да.

Бір шетінен, қандай да бір адамның бос үмітпен жүрмегенінің белгісі- ол адам сауапты амалдар жасауға асығады. Дегенмен кез келген адам бос үміт пен арманның соңында жүрмін деп айтпайды. Алайда ол жалған сөйлейді. Кей кездері ол адам бір жылға да қажеттілігі жоқ нәрсеге көңілін аударып, қамқорлық танытуы мүмкін.

Осылайша, осы халі- ақ ол адамның алыс әрі бос арманның ауылынан алыс еместігінің дәлелі мен куәсі болып табылады. Ақиқи табыстың сыры адамның бір сәтке болса да өлімді ұмытпауында, бейғам болмауында жатыр. Адам баласына уақыты келгенде есігін қағушы өлімге дайындалуы қажет әрі дайын болуы қажет. Егер ол кешке дейін аман болса, осы уақытқа жетсе, Аллаға мадақтар айтып және де өзін бақытты сезінуі тиіс, демек ол бұл күнді бос сүрмегені. Және де керісінше, ол адам барлық амалы Алла үшін екендігін көрсетуі тиіс. Осыдан соң ол таңға дейін Оған қайта құлшылық қылу үшін өзінің Рабысының разылығын іздеуі керек. Егер ол осылайша таңды қарсы алар болса, Жаратушысына құлшылығын тоқтатпастан, жалғастыруы керек.

Осы жолда табысқа жетуі үшін жүрек ертеңгі және арғы күнгі жұмыстардан бос болуы керек, яғни осы «дерттен» таза болуы тиіс. Осындай адамдар өмірден озған кезде жақсылықта болады әрі өзі қалаған «бақыттың билетін» ұтып алған күйде қайтады. Ал егер олар өлімге деген әдемі дайындықтарының арқасында тірі болса, өздерінің құлшылықтары нәтижесінде бақыт пен жақсылықтың құшағында жүреді. Олар үшін ажал бақыттың кейпіне, ал өмір бақыттарын еселеуші себеп қана болып қалады. Ей, бақытсыз жан, өлім жайлы ойлауы

тоқтатпа! Себебі өмір ағысы сені алға сүйреуде, ал сен мұны аңғармайсың. Сенің мақсатың –тоқтайтын жерге жету. Бәлкім, бұл аялдама жақын қалған шығар, ал арақашықтық кенеттен қысқарып кетуі әбден мүмкін. Қолайлы сәттерді «баққыттың билетін» ұтып алу үшін жүзеге асыр да, әр тынысыңда жақсы амалдар жасауға асық. Қадірі мен құнын білмейтін әрбір тынысыңды қазірден бастап Аллаға қызмет қылу мен құлшылық етуге арна. Жақсылық пен ізгі амалдарға асық.

© Авторские права на статьи и осуществленные переводы статей из других источников принадлежат сайту Azan.kz.

Убедительная просьба к лицам, производящим копирование и распространение в социальных сетях и иных сайтах любых материалов ресурса Azan.kz, в обязательном порядке указывать активную ссылку на источник.